

Výsledek to odporující jistě zásadě slušnosti a daňové spravedlnosti.

Jé tudíž jistě nutný výklad neb změna zákona buď cestou nařízení neb novellací zákona v ten rozum:

1. ku § 9. zákona: že při provedení výkonu notářem za nabyvatele výkonu vynaložené hotové výlohy, jako kolky, poplatky státní neb soudní, poštovné a j. nejsou částí úplaty za zdanitelný výkon a že možno je při přiznání a zdanění odečísti...

2. ku § 3. zákona: že výkony notáře, pokud jsou výkonem veřejnoprávní činnosti notáři státem (§ 1. ř. not.) jako pověřenému orgánu osvědčovacímu, neb jako soudnímu komisaři svěřené nepodléhají dani z pracovních výkonů, a že tudíž osvědčovací činnost notářova a jeho činnost soudně-komisařská, pod ustanovení § 3. zákona nespadá.

Ku bodu 2. poukazujeme vzhledem k tomu, že říšský zákon německý v hlavních svých zásadách vychází ze stejných hledisek jako zákon ze dne 11. prosince 1919 čis. 658 sb. z. a n. k tomu, že říšský finanční ministr německý ku žádosti spolku německých notářů vynesenu ze dne 2. ledna 1920, že výkony notářů v činnosti jejich osvědčovací státem na ně vznesené, dani z výkonů nepodléhají.

Dr. Čulík:

Důvodová zpráva k novému řádu notářskému, podaná ministerstvu spravedlnosti.

Nový řád notářský zachovává kontinuitu práva, avšak přizpůsobuje se moderním požadavkům, jakož i ustanovením cizích zákonodárství. V zásadě odpovídá nový řád notářský osnově řádu notářského, který byl vypracován za spolupůsobení starého rakouského spolku notářů a po dohodě s vládou předložen staré říšské radě v r. 1911 ve XXI. sezení pod čis. 1045.

Uspořádání notářského řádu nového jest však poněkud jiné.

Starý řád notářský nebyl uspořádán dosti systematicky, a v ohledu tom učiněna nyní změna, že veškerá ustanovení, týkající se organizace notářství pojata byla do hlavy I., kdežto hlava druhá jedná o interním úřadování notářů, hlava třetí o soudním komisařství a hlava čtvrtá o poplatcích.

V § 1. nového notářského řádu uvádí se přesná definice notářského úřadu. Ve příčině organizace notářství proveden do důsledku princip úplné autonomie notářstva. Následkem toho vyloučena veškerá ingerence státního zastupitelství jakožto zastaralá a úplně zbytečná a odstraněn též dozor a poručnictví, které bylo vyhrazeno ve starém řádu notářském sborovým soudům I. a II. stolice.

Poněvadž pokládáme stav notářský za jeden z nej důležitějších (neboť notářům přimálemi vznešený úkol urovnávat právní poměry mezi soukromými osobami a tím zamezovat spory a disharmonii v právu soukromém), poněvadž dále stavu notářskému vyhrazeno bude na příště působení ve věcech pozůstalostních, takže mu svěřena bude hlavní agenda nesporného řízení jako soudcům, — pojata byla do nového řádu notářského zásada, že přísluší na příště jmenovati notáře prezidentu republiky.

Jest to s ohledem na význačné postavení notářovo třeba zejména ve státě, kde ministři vybírají se ze řad

politických stran a při změně vlivů těchto stran vydáno by bylo notářstvo při svém jmenování na milost a nemilost příslušníků té které politické strany právě vládou. Zásada ta přijata jest také ve článku 4. nového řádu notářského ze dne 16./IV. 1913 čis. 89 v Itálii, zásada ta platí podobně v Portugalsku, ve Španělsku, Holandsku a Dánsku. Dále bylo snahou naší, abychom zvýšili požadavky pro jmenování notáře v tom smyslu, že požadujeme na příště jako podmínku pro jmenování notáře dosažení doktorátu a na místě dosavadní 4leté praxe, praksi 5letou, z níž 3 roky musí býti ztráveny u notáře, jeden rok u advokáta neb finanční prokuratury a jeden u soudu.

Abý jmenování notářovo bylo urychleno, vylučujeme působení prezidia sborového soudu I. a II. stolice při něm jakožto úplně zbytečné, takže návrh jmenovací, komorou učiněný, předložen bude přímo ministerstvu spravedlnosti, jež navrhne prezidentu republiky dotýčnou osobu.

Také v příčině substituování notářů zavedena zásadní změna v tom ohledu, že rozeznáváme mezi náměstky a mezi správci notářskými, kterýmžto posledním úřadem vyrozumíváme zástupce notářova, když činnost notářova ustane buď zbavením úřadu neb složením úřadu, vzdáním se, přeložením neb smrtí. (§ 30.)

Důsledkem principu autonomie jest jen dále, že jmenované notáře a správce notářství běhe do přísahy prezident komorní, jenž také určuje den, kdy má notář nastoupiti. Jmenování náměstků a správců a schvalování pečeti vyhrazeno jest výboru komornímu. (§ 44.)

Dále odstraňuje se v novém řádu notářském kauce notářská, jako úplně zbytečná a neodpovídající více duchu času. Dosavadní kauce venkovských notářů 2000 korun jest při nynějších poměrech valutních illusorní a neposkytuje rozhodně žádné záruky.

Další zásadní změna jest odstranění zbytečných malých komor notářských, i zavádějí se pouze tři komory: pro Čechy v Praze, pro Moravu v Brně a pro Slovensko v Bratislavě.

Na místě dosavadního technického názvu »komora notářská« zavádí se modernější a věci spíše odpovídající výraz »výbor komorní«.

V ohledu sociálním připouštějí se též zástupcové kandidátů do výboru komorního. (§ 45.)

Principu autonomie odpovídá též, že veškerá kárná moc odnímá se vrchnímu soudu a přiděluje se zvláštní radě kárné. Zřízení kárné upraveno jest podobně jako kárné řízení advokátní (6. oddíl, § 61. a násl.). Pokud se týká úřadování notářů, vyčteny jsou v novém řádu notářském důvody, jež vylučují notáře z činnosti úřední (§ 94. a násl.) mnohem přesněji, nežli tomu bylo až dosud. Vnější forma listiny upravena dle moderních požadavků (§ 107. a násl.).

V novém řádu stanoveno také výslovně, kdy vyžaduje se unitas actus a uvádějí se předpisy pro případ, kde sepisuje se zvláštní listina o návrhu a zvláštní o přijetí.

Zjištění osobní totožnosti upraveno mnohem liberálněji a tak, aby bylo co možno usnadněno. Podobně i způsobilost svědků spisu byla usnadněna, zejména i tím, že i personál kancelářský může býti svědkem úkonu. (§ 120.)

Druh vykonatelných spisů notářských rozšiřuje se na povinnost, aby vydána byla určitá věc, aby nějaké právo knihovní bylo zřízeno, přeneseno, omezeno, neb zrušeno, neb aby určitá peněžitá pohledávka byla zrušena. (§ 131.)

Rozšíření to má veliký praktický význam, neboť při vykonatelnosti smluv kupních a postupních zamezí se zbytečné spory.

V důsledku toho bylo nutno upravití vedení exekuce na základě vykonatelného spisu notářského do knih již zapsaného (§ 132.).

Podle vzoru francouzského práva zavedeny byly tak zvané brevetové spisy notářské (§ 112.), totiž možnost sepisovati spis notářský v originále, který stranám se vydá na místě snímku. Vydávání spisů i prvopisu požaduje se zejména v Anglii a Americe, kdež instituce snímků jest neznámou a ku prokázání práva dlužno vždy předložiti prvopis stranami podepsaný.

Novotou jest dále zavádění posledních pořízení notářských ve formě jednotné, totiž pouze ve formě notářského spisu, s platností soudního testamentu, (§ 134. a násl.), čímž odstraňuje se dosavadní sporná otázka a kontroverse mezi § 67. a 70. n. ř.

Mimo dosavadní formy notářského osvědčování zavádí se formy nové. Jsou to osvědčování, jež nacházíme zejména v právu anglickém a americkém, tak zv. »affidavit«, totiž osvědčování prohlášení stran na místě přísahy (§ 155.), dále osvědčování skutečnosti tak zv. »notoriet«, totiž skutečných příběhů a dějů, ohledání věci, (§ 153.), jakož i vysvědčování všeobecně známých skutečností (§ 156.).

Tato osvědčování velice často byla požadována od našich notářů zejména pro cizinu, Anglii a Spojené státy Severoamerické.

Důsledněji upraveno bylo dále osvědčování prohlášení, které činí jedna strana straně druhé (§ 149.), neboť dosud zejména při osvědčování výpovědi nemohl notář účinně sám úkon ten provésti, nýbrž musel se obracet na soud, který soudním vykonavatelem, tudíž osobou úplně podřízenou, osvědčení notářovo straně doručoval. Námi navržený pochoď urychlí a usnadní zajisté tato osvědčování.

Ohledně úschovy peněz a cenných papírů zavádí se účelnější postup, jež také usnadní zároveň kontrolu notáře.

Při ověřování podpisu zavádí se zvláštní rejstřík ověřovací, podobně jako jest zaveden u soudů, ovšem vyhraňuje se notářům fakultativně, zavéstí protokol zvláštní, kde toho bude třeba.

V hlavě III. upraveno soudní komisařství již tak, aby soudům bylo co možno uleveno, zejména ve věcech pozůstalostních.

Dr. Jos. Vavrouch:

Přejímací cena za pozemky drobných pachtýřů.

Zákon ze dne 27. května 1919 č. 318. sb. z. a n. upravuje značný počet převodů zemědělské půdy na drobný lid, jest tedy pro praxi velmi důležitým. Vedle otázky, kdy pachtýři vzházejí nárok na pozemek, je to zvláště otázka odškodnění pro dosavadního majitele, kteráž poutá pozornost. Jest jasno, že stanovením vysokého odškodnění může působnost zákona býti značně sžena a tedy jeho blahodárný účinek mařen.

V článcích otisknutých v tomto časopise drem Eršilem se dovozuje, že pod přejímací cenou (§ 8. zák.) se nemá rozuměti ta cifra cenová, která platila roku 1913,

nýbrž že má to býti cifra vyšší, že totiž vzhledem ku hodnotě peněz zatím pokleslé má býti cifra r. 1913 přiměřeným zvýšením tak upravena, aby vyjadřovala tehdejší hodnotu v nynější pokleslé valutě.

Názor ten odůvodňuje se v podstatě poukazem na zkrácení vlastníka, které by jinak nastalo, a dovoláváním se analogie předpisů o soupisu nemovitostí.

Mám však zato, že ustanovení §u 365. obč. z. nezabranuje zákonodárci, chce-li zkrátiti dřívějšího majitele.

Také skutečně vedle expropriací plně zaplacených (při stavbách drah a pod.) byly takové, kde se vlastníku dostalo jen neúplného odškodnění a třeba také žádného. Příkladem jsou josefínské konfiskace církevního majetku a v širším smyslu také zrušení robot. § 9. záborového zákona (ze 16./4. 1919 č. 215. sb. z. a n.) podává další příležitost doklad. V dobách velkých sociálních hnutí vyhovuje zákonodárci všeobecné společenské touze po zeslabení jistých vrstev tím, že jim ubírá hospodářské moci, zeslabuje je úmyslně a posiluje vrstvy dosud slabé. Nelze tedy argumentovati, že by zkrácení předchůdce muselo býti vyloučeno.

Máme zase dobu velkých sociálních snah o posílení spodních vrstev. Naše zákonodárství vyhovuje hnutí tomu souborem zákonů, k nimž náleží jak zákon záborový, tak zákon o drobných pachtýřích. Účelem zákonů těch jest: přímo mocným zářezem ubrati velkokapitálu a přidati lidu. Tento účel zákonů těch přímo vylučuje pro jejich oher »přiměřené odškodnění« § 365. obč. z.

Devolovati se nařízení o soupisu nemovitostí jako analogie dle mého mínění nejde, nejen proto, že pouhé vládní nařízení nemůže spolehlivě vykládati zákonů, zůstávajíc vždy pouhým názorem úřadů, ale hlavně z té příčiny, že normy soupisové nejsou »případem podobným« (§ 7. obč. z.), nýbrž případem podstatně se lišícím. Soupis má účely fiskální, chce tedy dosáti zvýšení cifry.

Zákon pachtýřský chce pachtýřům pomoci a proto cifru ceny snižuje.

Slovné znění zákona: »říditi se cenami... z r. 1913.« nenechává pochybností o tom, že zákon myslí cifry cenové z r. 1913, vždyť se ceny ciframi vyjadřují.

Shora uvedený účel zákona ukazuje dále, že zákon chtěl vědomě ubrati velkostatkářům. Proto úmyslně nepoužil rčení »přiměřené odstupné« a s důrazem poukázal na ceny r. 1913.

Pod cenou jisté doby nelze rozuměti logicky nic jiného, než cenovou cifru dotyčné doby. Jest ovšem pravda, že kolísáním valuty vznikají zisky a škody, což zvláště nyní není novinkou. Přes to pohledávky vzniklé za dobré valuty, na př. před válkou, platí se stejnou cifrou nynější zhoršené valuty a to s plným právním účinkem. Tak jest a bude tak dlouho, až snad zákon sám prohlásí nějaké proporce. Když to platí o starších existujících pohledávkách, tím spíše platiti to musí také o pohledávkách nyní v době kolísání valuty se rodících. Těmi jsou i pohledávky dosavadních vlastníků zákona pachtýřského.

*

K tomu třeba poznamenati, že stanovisko Dra Eršila jest v podstatě právní, stanovisko Dra Vavroucha pak ryze politické. Dle práva náleží vyvlastnění plné odškodnění a slovo »říditi se cenami« může býti vyloženo — ve shodě s ostatní soustavou práva civilního — jako »přijati ceny z r. 1913 jako směrnice pro dnešní odhad.« Zá-